

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Alia quædam de certitudine Fidei comparativè ad scientias
naturales.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

hac in parte sequuntur Theologi, remque fusè & clarè explicat P. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 5. & Coninck, Disp. 14. dubio quarto.

Prima Conclusio: Actus Fidei nostræ est metaphysicè certus: ita Theologi passim, & probatur ex illo Act. 2. vers. 36. *Certissime sciat omnis domus Israël, &c.* Item Tobia 3. vers. 21. sic habetur: *Pro certo habet omnis qui te colit, &c.* Præterea 2. ad Timotheum 1. vers. 12. sic loquitur Apostolus: *Scio cui credidi, & certus sum &c.* Quare hæc veritas traditur in Concilio Lateranensi Cap. Firmiter. Unde non bene audit apud Theologos Durandus, qui hoc vocare in dubium, imo negare videtur. Ratio verò est quam supra posui; iis namque principiis innitur, quæ in falsum tendere, intellectumque ad illud determinare nullo modo possunt.

Secunda Conclusio: Actus Fidei in certitudine infallibilitatis superat quamcunque scientiam naturalem: ita auctores secundæ sententiæ supra positæ, videturque mens S. Thomæ 2. 2. q. 4. art. 8. ad secundum, ubi sic habet: *Multo magis homo certior est de eo, quod audit à Deo, qui falli non potest, quam de eo quod videt propriâ ratione.* Probatur primò ex illo 2. Petri 1. vers. 19. *Habemus firmiorem propheticum sermonem, &c.* Hinc Sancti Patres multi sunt in Fide supra omnem cognitionem naturalem extollendâ. Sic S. Augustinus lib. 7. Conf. cap. 10. de Fideloquens: *Facilius, inquit, dubitarem vivere me, quam non esse veritatem, &c.* Item S. Basilii in Psal. 115. sic habet: *Fides supra rationales methodos ad assensum trahens.* In eandem rem Homil. 31. in Ep. ad Hebræos sic loquitur S. Chrysostomus: *Nec Fides dici potest, nisi circa ea, que non videntur, amplius quam circa ea, que videntur, satisfactionem quisque habuerit.* Tandem, ut alios omitam, Richardus de S. Victore lib. 1. de Trin. cap. 2. *Quotquot, inquit, veraciter fideles sumus, nihil certius tenemus, quam quod Fide credimus.* Constant proinde Sanctorum Patrum sententia est, Fidem nostram scientiis naturalibus esse certior.

Ratio demum conclusionis est: Ille siquidem actus est certior, qui ex firmitioribus perfectioribusque principiis & causis procedit, sed actus Fidei procedit ex firmitioribus & perfectioribus causis & principiis quam scientiæ ullæ naturales, ergo. Major propositio indubitata videtur; ideo enim scientia certior est opinione & fide humana, quia ex firmitioribus perfectioribusque nascitur principiis, magisque ad verum determinantibus. Minor itaque, quod scilicet Fides divina firmitioribus nitatur principiis quam ulla scientia naturalis facile ostenditur; in primis enim fundatur in auctoritate divinâ, Deus autem ut est primum Ens in essendo, & prima in dicendo veritas, ita falli eum vel fallere & esse auctorem falsi multò impossibilis est, quam naturalem ullam scientiam, quantumvis certam & evidentem errare.

Accedit Fidem, de qua hic loquimur, niti lumine à Deo ad actum Fidei eliciendum peculiariter infuso, quod proinde lumen supernaturalis excitationis appellari solet: hoc porro lumen excellentius multo est, magisque necessariò ad verum determinatum, quam ullum lumen naturale intellectus, quantumcunque in suo genere sit excellens. Imò ipsa etiam prima principia, in quibus nihilominus lumen naturale maximè elucet, per hoc lumen Fidei interdum corriguntur. Sic in

materia de Trinitate principium illud, *Que sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*, limitant Theologi ad res finitas. Sic in aliis etiam mysteriis, ut Incarnatione, Eucharistiâ, &c. principia varia ad hoc lumen veluti ad normam & regulam exigimus, atque in tantum veritati conformia esse agnoscimus, in quantum Fidei non sunt difformia, variisque ut fert occasio iis limitationes adhibemus, ne Fidei repugnent. Quæ apertè indicant multo certiores esse actus, qui ex hoc lumine procedunt, quam sint alii quicumque etiam præstantissimi, lumenque omne naturale quoad infallibilitatem & certitudinem ad hoc Fidei lumen veluti ad primum præcipuumque in hoc genere esse explorandum. Plura hac de re subjicientur infra, Sect. quintâ.

Dices: implicat ut scientiis naturalibus, præsertim primis principiis, quæ dignitates appellantur, subsit falsum, suntque hæc metaphysicè certa; ergo non potest Fides iis esse certior, cum æquè sit implicatio contradictionis ut illis subsit falsum, ac Fidei; omnia enim impossibilia, cum involvant duo contradictoria, sunt æqualiter impossibilia, ac proinde æquè impossibile est primum aliquod principium esse falsum ac Fidem, sicque prima principia sunt in certitudine Fidei æqualia.

Respondetur negando primam consequentiam; lumen quippe illud, utpote à Deo ad actum Fidei immixtum multo magis cum objecti veritate connectitur, quam ulla principia naturalia, certiusque illis est, & magis necessariò ad verum determinatum, quamvis & ea necessariò vera sint, & falli nequeant, etsi ut ait Aristoteles 4. Metaph. cap. 4. antiqui Philosophi nonnulla ex primis etiam principiis negaverint. Quod autem omnia impossibilia non sint æqualiter impossibilia, sed in his etiam magis & minus repariatur, testatur idem Aristoteles 4. Metaph. tex. 18. *dicens magis impossibile esse ut quatuor sint mille, quam ut sint quinque*, etiam si, ut constat, hoc etiam sit impossibile. Summa ergo Dei dignitas & excellentia postulat, ut quicquid ab eo dicitur & ad quod per speciale lumen movet, certius multo habeatur, quam veritas ulla in naturali lumine fundata, & ut in firmitate ac certitudine primæ illi deferantur.

SECTIO TERTIA.

Alia quædam de certitudine Fidei comparativè ad scientias naturales.

TERTIA Conclusio: Non certitudine tantum infallibilitatis, sed etiam adhesionis actus Fidei superat quamcunque scientiam naturalem: ita communis Theologorum sententia contra Durandum in 3. Dist. 23. q. 7. P. Hurtado Disp. 8. de Animâ, sect. 6. & alios. Probatur tamen Conclusio; illa namque adhesio est major, præ quâ aliam quamcunque parati sumus relinquere, sed omnem omnino scientiam parati sumus potius relinquere seu negare, quam Fidem, destruendo scilicet omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, & in captivitatem redigendo omnem intellectum in obsequium Christi, ut habetur 2. ad Corinth. 10. vers. 5. Unde quisquis est verè fidelis, quamcunque scientiam

Lumen naturale per lumen Fidei corrigitur.

Prima etiam principia per lumen Fidei limitantur.

VIII. Dices: a quæ implicat ut primis principis subsit falsum ac Fidei.

IX. Lumen Fidei multo magis necessariò ad verum determinat, quam lumen naturale.

Omnia impossibilia non sunt æqualiter impossibilia.

I. Etiam certitudine adhesionis actus Fidei superat quamcunque scientiam naturalem.

Quantâ firmitate fideles adherent Fidei.

IV. Actus Fidei nostræ est plane certissimus.

V. Fides nostræ quoad infallibilitatem certior est nullâ scientiâ naturali.

Fidem nostram certius esse certioris passim docent Patres.

VI. Ratione ostenditur Fidem esse certioris scientiis naturalibus.

Deus est primum Ens, prima veritas.

VII. Ex lumine ad actum Fidei excitante ostenditur actus illum certissimum.

TOM. II.

scientiam millies relinquere mavult, quam de minimâ Fidei particulâ vel levissimam dubitationem admittere; itaque in re quam credit fixus ac firmus est, ut secundum præsentem quem habet animi affectum, ne Angelo quidem contrarium dicenti, non tantum non assentiri, sed nec aurem præbere vellet. Hinc, ut rectè S. Bonaventura in 3. Dist. 23. art. 1. quæst. 4. etiam si Martyres prudenter eligant mori potius quam Fidem relinquere, stultus tamen jure haberetur is, qui pro ullâ veritate naturali vellet vitam profundere.

Zulchrum D. Bonaventura dictum.

II.

Obiic. actus Fidei est liber, adus vero scientia necessarius.

Obiicies primò: Illud minus firmiter adheret, quod facilius divellitur, sed homo facilius à Fido divellitur, quam à scientiâ, ergo: Minor probatur, positis enim & penetratis motivis liberè quis actum Fidei elicit, & elicitum liberè relinquit, actus verò scientiæ elicitur necessariò, præsertim primum principium, cui, ut velit, resistere nequit intellectus. Respondetur, si universaliter loquamur, majorem esse falsam: etiam si namque facilius relinquatur Fides, quam scientia, hoc tamen non obstat quo minus ad hæsiõ ad objectum Fidei, quamdiu manet, sit major & firmior: quemadmodum, ut advertunt recentiores nonnulli, amor liber in viâ est firmior multò nexus, fortiusque voluntatem unit cum Deo, quam amor indeliberatus necessarius, esto amor ille, ut liberè elicitur, ita pro voluntate etiam relinquatur, longèque facilius quam amor indeliberatus, indeliberatus siquidem cum sit, non est penes habentem pro libito ab eo destitute, cum non ex plenâ advertentiâ eliciatur.

Est facilius relinquatur Fides quam scientia, tamen durus est, firmius ei adhaeretur.

III.

Actus Fidei, non simpliciter, sed tantum secundum quid est minus certus quam scientia.

Obiicitur secundò: Illa certitudo est major, quæ omnem dubitationem & formidinem contrario excludit, sed scientia dubitationem omnem & formidinem penitus excludit, Fides verò aliquam, saltim indeliberatam secum permittit, ergo minus certa est Fides quam scientia. Respondetur cum Suarior hic, Disp. 6. Sect. 5. n. 13. hinc solum probari Fidem esse secundum quid minus certam quam scientiam, simpliciter tamen esse eâ certiorẽ: ad hoc autem aliud non requiritur, quam ut dubitationem omnem & formidinem deliberatam excludat, quamvis admittat indeliberatam, hoc siquidem non impedit quo minus intellectus ex imperio voluntatis firmius mysterio, quod credendum proponitur, adhaerescat.

Cur circa objectum Fidei, non scientia orientur interdum indeliberata dubitationes.

Optima à D. Thoma inter actum Fidei & scientia assignata dicitur.

Si quis autem ulterius quærat, unde proveniat, ut circa objectum Fidei hujusmodi indeliberata dubitationes subinde in intellectu orientur, non tamen circa objectum scientiæ; causam hujus ex S. Thoma quæst. 10. de veritate, art. 12. & quæst. 14. & alibi ait Suarez hic, Disp. 6. Sect. 5. num. 12. esse Fidei obscuritatem. Cujus ulteriorem rationem offert idem Doctor Angelicus; in certitudine enim evidentia, inquit, intellectus tenetur terminis propriis, iis scilicet rationibus, ut clarè per eas visâ veritate, nec eâ de re dubitet amplius, nec inquiret, sed veluti in centro conquisceat, neque inde semovere conetur. Secus res se habet in Fide, in quâ intellectus non propriis terminis tenetur, sed alienis, imperio scilicet voluntatis; ex quo fit, ut aliâ & aliâ in eo inquisitiones ac dubia identidem orientur, cum illi veritati non ultro, ut ita dicam, assensum præbeat, sed cogatur quodammodo & captivetur in obsequium Fidei: unde nil mirum, cum non sit in connaturali centro, si se inde movere, & per indeliberatas dubitationes eripere tentet.

Obiicitur tertio: Certitudo aliud nihil est, quam dubitationis omnis & formidinis exclusio, at nullus est actus metaphysicè certus qui hoc non habeat, ergo. Sed contra: hoc namque probaret omnes actus certos esse æqualiter certos, cujus contrarium latè in superioribus est ostensum. Quamvis enim, ut dixi, omnes actus veri sint æqualiter veri, cum omnes æquè sint conformes suo objecto, major tamen vel minor certitudo desumitur ex principiis; hæc namque quò firmiora sunt, eò majorem firmitatem refundunt in actum, qui, ut proles à parentibus, ita sua ab iis lineamenta desumit, ut fusè supra est declaratum; actusque etiam eò certior est, per se loquendo, quò excellentior.

Alind est de certitudine, aliud de veritate actus.

Certitudo itaque, licet per negationem explicetur, sicut irrationale & id genus alia, hoc siquidem sonat vox *infallibilitas*, re tamen verâ est perfectio positiva, majorque vel minor pro majore vel minore excellentiâ actus, ut dixi, & principiorum præstantiâ. Respondetur ergò: Quamvis omnis actus metaphysicè certus excludat omnem formidinem, & hæc in parte cuncti sint æquales, certitudo tamen est in iis diversissima, utpote majorem ex principiis hauriens firmitatem, atque in majore actus excellentiâ sita, sicque altiore titulo unus actus formidinem excludit, quam alius.

VI. Infallibilitas licet negationem sonet, est tamen perfectio positiva.

SECTIO QUARTA.

Attexuntur quædam circa certitudinem Fidei in se, & quoad nos.

EGIMUS hætenus de infallibilitate actus Fidei, seu summâ certitudine, quam haurit à principiis, auctoritate scilicet & revelatione divinâ, & interno lumine, quibus certitudine & firmitate quotquot in naturâ sunt principia multis gradibus cedunt; & quamvis actus etiam efficiant metaphysicè certos, certitudinè tamen actuum Fidei longè sunt inferiores. Sermo autem hic tantum est de certitudine infallibilitatis, non adhesionis, seu quæ provenit ab imperio voluntatis.

I. Status præsentis difficultatis proponitur.

Probabilius ergo mihi videtur actum Fidei quamvis certitudine infallibilitatis sit certior ullâ scientiâ naturali, quoad nos tamen illum esse minus certum. Hæc est expressa sententia Sancti Thomæ hic, ut fatetur Suarez Disp. 6. Sect. 5. num. 12. quamvis ipse sit in contrariâ sententiâ. Nostra etiam conclusio inter recentiores satis est communis, quamvis aliis verbis utantur, dicentes hunc actum esse certum materialiter, non formaliter.

II. Fidei certitudo in se est major certitudine scientiæ, sed minor quoad nos.

Dicimus itaque, licet actus supernaturalis Fidei sit certissimus, cum tamen illi, qui actum Fidei elicit, evidenter non constet se hujusmodi actum habere, tum quia, ut supra dixi, motiva credibilitatis non sunt metaphysicè connexa cum rei veritate, tum etiam quia non scit certò infusum sibi esse lumen illud, de quo supra Sect. 2. num. 7. & à quo, ut ibidem dixi, certitudo actus Fidei præcipuè dependet; hæc inquam, cum ignoret, quantumvis actum certissimum eliciat, ipsi nihilominus non est certissimus: & hoc est quod dicimus actum illum esse certissimum in se, non quoad nos. Quemadmodum si quis gemmam

III. Ostenditur Fidei quoad nos esse minus certam quam scientiam.

Res tota declaratur exemplo à naturalibus ducto.